

ADOPEC SRDCE

základní fakta, současný stav (prosinec 2015)

Výše roční podpory pro rok 2016:	4.200 Kč (Adopce srdce základní škola)
	5.500 Kč (Vzdělání pro sirotky)
Počet podporovaných dětí:	252
	(148 základní škola, 104 střední škola)
Počet volných dětí:	35
Počet přihlášených dárců:	170
Počet dárců pro hladovějící děti:	38

Osoby, které se v ČR podílejí na organizaci projektu:

Josef Kuchyňa, Komárovice 1, 588 22 Luka n. Jihl., telefon 608 178 122
(registrace přihlášek, přidělování dětí, distribuce dopisů)
Božena Foretníková, Jakubská 11, 602 00 Brno (finance, účetnictví)
Emilie Pavlíková, Dubková 1530, 756 61 Rožnov p. Radh. (empavlikova@seznam.cz)
(potvrzování plateb, rozesílání Informátoru, překlad dopisů)

Bankovní spojení: 6967640267 / 0100, KB Brno-město

UPOZORNĚNÍ A OZNÁMENÍ

➔ **Potvrzení darů za rok 2015** buď dostáváte zároveň s tímto Informátorem, nebo je obdržíte do konce ledna 2015. S případnými nesrovnalostmi se obraťte na E. Pavlíkovou nebo J. Kuchyňa (kontakty výše).

➔ **Příspěvky na Adopci srdce** a další programy pomoci odesíláme v prosinci 2015 v předpokládané výši:

Adopce srdce	50.000 EUR (cca 1.365.000 Kč)
Hospic Kabuga	5.000 EUR (cca 140.000 Kč)

Přesné vyúčtování roku 2015 zveřejníme v příštím čísle Informátoru v polovině roku 2016.

➔ **20 let Adopce srdce ve Rwandě:** Program Adopce srdce vstoupí v roce 2016 do dvacátého roku svého fungování. V dubnu 2016 proběhnou ve Rwandě slavnostní setkání s podporovanými dětmi jako připomínka tohoto výročí, jichž se zúčastní i zástupci polského (T. Makulski) a českého (J. Kuchyňa) Maitri.

➔ **Webové stránky Maitri** jsou silně neaktuální a technologicky zastaralé, protože nám schází někdo, kdo by je modernizoval a aktualizoval. Nenajde se nějaký dobrovolník mezi čtenáři tohoto Informátoru?

➔ **Dopisy od dětí v angličtině:** prosíme ty z Vás, kteří tento jazyk ovládají, aby nám to příležitostně sdělili, abychom jim dopisy nemuseli zbytečně překládat do češtiny. Děkujeme!

➔ **Volné děti k podpoře:** stále máme dostatek volných dětí k podpoře, děti předškolního věku, malé školáčky i studenty středních škol, takže je na výběr...☺

➔ **Setkání hnutí Maitri v roce 2016** se (doufáme) uskuteční v červnu v Českém Těšíně.

Informátor

ADOPEC SRDCE

Číslo 37

Občasník pro účastníky programu prosinec 2015

Draží přátelé misií a členové hnutí Maitri, děkujeme Vám, že s námi po 20 let velkodušně setrváváte v programu Adopce srdce. Prostřednictvím tohoto programu zachraňujete nejchudší od smrti hladem a podvýchovají a od nemoci a také zajišťujete dětem prostředky na vzdělání a přípravu na samostatný život. Díky Vaší velkodušné pomoci organizujeme hromadné léčení podvýživných dětí-sirotků ve střediscích pro léčení podvýživy, školách a školkách. Podporujete rovněž mnoho dalších malých projektů spojených se zaváděním dešťové vody do škol, do středisek léčení podvýživy, s nákupem léků pro děti žijící v krajní nouzi.

Společně s těmi, kteří díky Vaší pomoci dnes žijí, Vám děkujeme, draží přátelé, za Vaše věrné a obětavé setrávání v tomto programu pomoci nejchudším. Jste svědky Pravdy a Lásky tváří v tvář této bídě a nouzi.

K blížícím se svátkům Božího narození Vám přejeme, aby Dítě Ježíš žehnilo Vám a Vaším rodinám.

Sestry palotýnky z Rwandy a Konga, S. Marta Litawa

UMUTIMA - srdce utváří člověka

Od samých svých počátků bulletin "Ze země tisíce pahorků" hojně čerpal "z pokladu rwandské kultury" v přesvědčení, že čtenáři spojení srdcem, modlitbou a náklonností s polskými misionáři a misionářkami pracujícími ve Rwandě touží poznat nejvlastnější projevy zdejší kultury, touží odhalit její hodnoty, aby tímto způsobem navázali skutečný kontakt s prostředím, ve kterém pracují "jejich misionáři".

V tomto duchu zde chci publikovat několik myšlenek spojených se slovem UMUTIMA - SRDCE.

Znalost tohoto termínu má obrovský význam pro poznání zdejšího člověka. Tímto slovem se Rwandané snaží vyjádřit to, co podle jejich mínění je v člověku nejlidštější, co rozhoduje o jeho jednotě, důstojnosti a mravní hodnotě.

Existují kultury, které si na člověku cení především rozumem. Jiné vychvalují jeho vůli. Jiné zase vymezují člověka jako žijící bytost, obdařenou rozumem, složenou nerozlučně z těla a duše. Rwandané, ať už filosoficky vzdělaný nebo znající pouze obyčejný katechismus, tuto nauku o člověku nepopírá. Jeho jazyk ostatně obsahuje slova, která mu umožňují přeložit - více či méně přesně - takové termíny jako rozum, vůle, tělo, duše. Jestliže se však podíváme

Informátor Adopce srdce, občasník pro účastníky programu, číslo 37, prosinec 2015

Pro vnitřní potřebu vydává Hnutí solidarity s chudými třetího světa MAITRI

Připravil Josef Kuchyňa, Komárovice 1, 588 22 Luka nad Jihlavou

Email: maitri@email.cz

WWW: maitri.jinak.cz

do hovorového jazyka nebo do moudrosti přísloví, rychle se přesvědčíme, že podle chápání Rwand'ana člověka charakterizuje a vymezuje nikoliv tělo, život, poznání, city nebo vůle, ale především srdce.

Musím však zdůraznit, že i když v našich evropských jazycích má slovo “srdce” bohatý význam, přece jen nedosahuje takové hloubky, kterou Rwand'an přisuzuje slovu “umutima”.

Srdce v životě člověka

Všechny projevy lidského života vycházejí ze srdce, všechny jsou utvářené a řízené srdcem. Podívejme se na některé z nich.

1. Citový život

Citový život má svůj zdroj vsrdci. Smutek, závist, žárlivost, antipatie, pocit křivdy, hněv... to všechno povstává v srdci - *byanvuye ku mutima*.

Být pokojný nebo získat ztracený pokoj, to znamená mít srdce uložené na jednom místě - *gushitsa umutima hamwe*.

Mluvit pokojně znamená mluvit srdcem - *kuvugana umutima*.

Stačí se zaposlouchat do hovorové řeči prostých lidí, abychom upozorovali, že u Rwand'anů všechny city a vzrušení pocházejí z tajemného vnitřního sídla. Všechny pocity vycházejí z přijímací a vysílací stanice všech citů a pocitů člověka, ze srdce.

2. Život vůle

Vychází také ze srdce a musí být srdcem řízen.

Touhy - Rwand'an říká: “Moje srdce nepřestává toužit po různých věcech - *gatima kahora kabirarakiye*”.

Žádost, chtění, je záležitostí srdce. Znamé přísloví říká: “Jestliže se srdci zachce, jestliže zažádá, pak dokonce tak cenná věc jako mléko se mění ve věc bezcennou, např. tabák - *icyo umutima ushatse amata agurangwa itabi*”.

Láska - chce-li Rwand'an říci: “Miluješ mě”, řekne: “Nosíš mě v srdci - *urampeka ku mutima*”.

Pevné, silné rozhodnutí vychází ze srdce. Poslechněme si přísloví: “Co působí srdci utrpení, nutí k cestě od časného rána - *akababaye umutima kazindura amaguru*”.

Člověk se vyhne největším obtížím nebo je překoná, podnikne sebedelší cestu, bude trpělivě snášet nejtrýznivější očekávání, zmužile podstoupí sebevíce pokořující zkoušky, pokud jeho srdci jasně září přesně vymezený cíl. Nic se nepostaví na odpor takovému srdci.

Odmítnutí, nesouhlas srdce - všechno je zbytečné, marné, jestliže se srdce vzbouří a začne vyvádět. Staré přísloví říká: “Jestliže se srdce staví na odpor, nemá smysl vydat se na cestu - *akananiye umutima ntiwirirwa ubanga ingata*”.

Nedostatek rozhodné vůle, zbabělost a z nich vyplývající ničemnosti a hanebnosti jsou jednoduše nedostatkem srdce - *kutagira umutima*.

3. Život duševní

Duševní život má své sídlo a svůj trůn v srdci. Uvažovat, myslet - to je záležitostí srdce. Rwand'an říká: “Uvažovat v srdci - *gutekereza mu mutima*”, “Chápat v srdci (ve smyslu myslet) - *kumva mu mutima*”.

To, co člověk říká jako výsledek svého přemýšlení, vychází ze srdce - *akuzuye umutima gasekara ku rurimi*. Ostatně, my také říkáme: “Co na srdci, to na jazyku”.

Uvažovat do hloubky, něco vnitřně rozebírat, znamená ptát se srdce o radu - *kuhisha*

k výronu oxidu uhličitého, který udusil na 2 tisíce lidí v okolí jezera).

Zásoby metanu podle konzervativních odhadů vystačí na 500 MW zdroj po dobu 40 let.

V současnosti už funguje pilotní projekt KivuWatt, který z metanu těženého v jezeře vyrábí 25 MW elektrického výkonu.

Stejným způsobem jako Rwanda plánuje metan z jezera Kivu využívat i sousední Kongo (DRC), které je však s přípravami teprve v začátcích. Rwanda a Kongo podepsaly memorandum, v němž se zavazují těžit a využívat metan z jezera způsobem, který neohrozí životní prostředí a obyvatele žijící v okolí jezera.

Rwanda má nyní instalovanou kapacitu 185 MW elektrické energie, takže 50 megawattový přírůstek bude značným přínosem. V roce 2018 chce Rwanda dosáhnout instalovaného výkonu 563 MW a zvýšit dostupnost elektrické energie pro obyvatelstvo z nynějších 24% na 70%.

Nová palotýnská provincie ve Rwandě

27. prosince 2015 dojde na základě dekretu generálního představeného SAC, P. Jacoba Nampundakama, k povýšení Regie sv. Rodiny ve Rwandě a Kongu na provincii. Provincie je nejvyšší územní správní celek v členění palotýnské kongregace; nižším správním celkem podléhajícím provincii je regie. Jedná se o první palotýnskou provincii na africkém kontinentu. Toto povýšení je vyjádřením uznání polským palotýnům za jejich obtížnou práci v této oblasti, trvající už 43 let. První polští palotýni dorazili do Rwandy v červnu 1973. V současné době zde působí 40 kněží, 3 jáhnové, 2 bratři a 50 seminaristů, noviců a postulantů, z větší části už domorodého původu.

Právě s polskými palotýny zahájilo hnutí Maitri spolupráci při pomoci obětem genocidy ve Rwandě z roku 1994, uprchlíkům a sirotkům (Adopce srdce).

Kromě své misijní činnosti a Adopce srdce se však palotýni ve Rwandě angažují i v řadě dalších děl, jako jsou: vydavatelství náboženské literatury Pallotti-Press, sanktuárium Matky Slova v Kibeho, dvě sanktuária Božího Milosrdenství v Ruhango a Kabuga, palotýnský Caritas a další.

DOPISY OD DĚTÍ

3. srpna 2015

Drahý rodiči Ester,

kterého mám ráda, ještě Vás zdravím, dobrý den.

Byla jsem velice spokojená, když jsem obdržela Váš dopis a Vaši fotografii, které jste mi poslala.

Byla jsem také velmi spokojená, když jsem se dozvěděla zprávu o Vašem sňatku a o tom, že čekáte miminko; kéž ho dobrý Bůh chrání v bezpečí.

Zprávy ode mne jsou dobré. Ti, kdo byli nemocní, se uzdravili.

Mé slepice mi ukradli, mí králíci pochcípali, můj chov nedopadl dobře. Z králíků přežili pouze dva, prodala jsem je za 4000 franků. Maminka mi dala bílé kuřátko. Až se nám podaří přidat nějaké peníze k těm 4000 franků, koupíme si krávu [kráva stojí asi 250 tisíc franků - pozn. překl.]. Svěříme ji rodině, která má pastvinu, protože my pastvinu nemáme. To všechno díky Vaší pomoci a já Vám za ni děkuji.

Ve svém životě ráda hraji a tančím, mám ráda lidi, zvláště ale děti. Mám ráda tradiční písně a někdy jsem veselá, jindy se hněvám, ale zlost mě rychle přejde, protože jsem upovídaná.

Nashle přišť.

Azaza Alliance Divine

Zprávy z Rwandy a Konga

Referendum pro Paula Kagameho

Prezidentu Paulu Kagamemu pomalu končí jeho druhé sedmileté funkční období (prezidentské volby budou v roce 2017) a podle současné rwandské ústavy z roku 2003 už nemůže znovu kandidovat. Mnoho Rwand'anů si nedokáže svou zemi představit bez jeho vedení, proto vznikla iniciativa požadující změnu ústavy v jeho prospěch. Parlamentu byla doručena petice podepsaná 3,7 milionu občanů (přes 60 % voličů) navrhuující úpravu článku 101 týkajícího se prezidentského úřadu. Obě komory parlamentu s návrhem souhlasily a připravily změnu ústavy týkající se celkem 30 článků (např. délky mandátu senátorů). Je otázkou, zda další změny nemají za úkol pouze zamlžit hlavní cíl, tedy udržení Paula Kagameho v úřadě...

Navrhovaná změna omezuje délku funkčního období prezidenta ze 7 na 5 let a zachovává limit dvou funkčních období, přitom však stanoví výjimku pro Paula Kagameho, který může v roce 2017 kandidovat na své třetí sedmileté (tzv. přechodné) období (článek 172 ústavy). Teprve poté vstoupí v platnost nová úprava na 5 let. A Paul Kagame bude moci kandidovat i v nové situaci, takže teoreticky může být v prezidentském úřadě do roku 2034...

Změnu prezidentského mandátu musí podle stávající ústavy potvrdit občané v referendu, což však podle všeho bude bezproblémová záležitost. Voliči budou odpovídat na otázku: "Souhlasíte s ústavou Rwandské republiky, jak byla změněna v tomto roce 2015?". Odpovědi budou "ano" a "ne". Aby referendum novou ústavu schválilo, musí 50% voličů plus jeden další hlas odpovědět ano. Referendum se koná 18. prosince tohoto roku.

Jedná se o čtvrté referendum v dějinách samostatné Rwandy; ta předchozí probíhala v letech 1961 (odstranění království), 1978 (povolení systému více politických stran) a 2003 (o stávající ústavě).

Paul Kagame se zatím nevyjádřil, zda v nadcházejících prezidentských volbách bude kandidovat, čeká až na výsledky referenda...

Podobné pokusy o prodloužení prezidentského mandátu Pierra Nkurunzizy vedly dříve v tomto roce v sousední Burundi k silným občanským nepokojům, při nichž byly zabity stovky lidí a další desetitisíce hledaly útočiště ve Rwandě.

P.S. Výsledky referenda: pro změnu ústavy ve prospěch Paula Kagameho hlasovalo 98,4 % voličů (6,16 milionu Rwand'anů).

Jezero Kivu - zdroj elektrické energie

8. prosince 2015 podepsala rwandská vláda s americkou společností Symbion Power LLC smlouvu na vybudování a provoz 50megawattové plynové elektrárny u jezera Kivu. Smlouva je uzavřena na 25 let - elektrárnu postaví, bude vlastnit a provozovat americká firma a rwandský stát od ní bude odebírat elektrickou energii.

V elektrárně se bude spalovat metan, který se bude těžit z jezera Kivu. Těžební zařízení postaví rovněž americká firma. Jezero Kivu obsahuje 300 km³ rozpuštěného oxidu uhličitého a 60 km³ metanu - tyto plyny jsou rozpuštěné v jeho hlubokých vodách. Těžba metanu z jezera sníží nebezpečí úniku plynu z hlubin na povrch (např. v důsledku seizmické činnosti), což by ohrozilo populaci žijící na březích jezera (21. srpna 1986 v Kamerunu došlo na jezeře Nyos

umutima inama.

Obrátit na něco pozornost rozumu, mít zaposlouchané srdce - *kugira umutima wumva.*

4. Svědomí

Člověk hodný toho jména se řídí svědomím. Znamé přísloví říká, že svědomí není nic jiného než srdce, které prikazuje nebo zakazuje, které chválí nebo haní - *umutima umwe uti oya, undi uti yee.*

Pro Rwand'ana je srdce tím rozhodujícím v člověku. Ono způsobuje, že člověk je osobou odlišnou od druhých, jak praví přísloví: "Bůh stvořil každé srdce jiné". Člověk je takový, jaké je jeho srdce. Ono nejenže způsobuje, že je člověk vnitřně uspořádaný, že je skutečnou jednotou, ale je také pramenem všech jeho pocitů, rozhodnutí a vnitřních úkonů. Nejhlubší tajemství člověka se ukrývají a odehrávají v jeho srdci.

Chceme-li tedy poznat hodnotu člověka, musíme poznat jeho srdce. To ovšem není snadné. Příklad říká: "Ani poutník, který vyrazil na cestu časně ráno, nedorazí do hloubi srdce druhého člověka". I když je velice obtížné proniknout do tajemství lidského srdce, je přece jen třeba usilovat o jeho poznání. Ono totiž rozhoduje o tom, zda je druhý člověk hoden důvěry, úcty a lásky.

Rwand'an oceňuje hodnotu rozumu, inteligence a síly člověka. Řekne však: "Člověk, který se vyznačuje inteligencí a znalostmi může být velice užitečný. Člověka, který druhé převyšuje silou svých svalů nebo mocí svých zbraní, je možno obdivovat a je třeba se ho bát, ale vážit si, cenit si a milovat můžeme jen člověka, který druhé převyšuje velikostí a šlechetností svého srdce".

K představení ideálního člověka o něm stačí říci, že "má srdce" - *kanaka agira umutima*. Je-li ještě možné dodat, že jeho srdce je dobré, mírné, shovívavé, pokorné, není už potřeba dodávat žádnou další pochvalu. Ale aby si člověk zasloužil takovou pochvalu, musí o své srdce pečovat, musí je pečlivě vychovávat. Dobře zformované srdce je skutečným králem člověka, je malým, ale milovaným králem, kterého člověk rád poslouchá. Takový král může svobodně dávat rozkazy, může člověka řídit a vést ho k opravdovému dobru, ke štěstí. Ten dobrý, milovaný král, který je dobrovolně poslouchán, vládne všemu v člověku. Způsobuje, že city člověka jsou živé a uspořádané. Vede k tomu, že uvažování člověka není suché, studené a už vůbec ne vypočítavé. Způsobuje, že i pevná rozhodnutí vůle nejsou tvrdá a bezohledná. "Král - srdce" totiž zabarvuje všechno láskou.

Srdce není pro Rwand'ana jen symbolem lásky, je jejím skutečným zdrojem. Z druhé strany je srdce otevřeným domem, v němž je láska druhých pohostinně přijímána a starostlivě uchovávána.

Jestliže si obyvatelé Rwandy tolik cení srdce, je to také proto, že jsou velmi citliví na dar lásky. Nejde zde o jakousi platonickou lásku, ani o lásku, která je jen citem, a tím spíše nejde o lásku, která je pouhou žádostivostí. Opravdová láska se musí projevovat. Ovšemže se musí projevovat také dary, ale nejen dary, neboť láska není jen "chtít a činit dobře". Opravdová láska, ta vycházející ze srdce, se projevuje osobním, delikátním gestem, prozářeným vlídným úsměvem. Taková láska se snadno vycítí citlivým srdcem a ráda se přijímá. Na takovou lásku se spontánně odpovídá vděčným a velkomyslným srdcem.

Je dnes srdce králem Rwand'ana?

Studujeme-li hovorový jazyk a pohroužíme-li se do moudrosti přísloví, zjišťujeme, že

Rwandané považovali dobře zformované srdce za nejvyšší mravní hodnotu člověka.

Místo toho se dnes můžeme setkat s názorem, že Rwandané jsou lidmi bez srdce, či že přinejmenším ve všedním životě ukazují málo srdce.

Jistěže, tak jako každý člověk, tak i Rwandán má své vady a chyby, které mohou svědčit o chybějícím srdci. Rwandán sám vyznává otevřeně a pokorně: “Nikdo není tak dobrý, aby byl bez vady” - *nta mwiza wabuze inenge*. Jako všude, tak i mezi Rwandany můžeme potkat lidi skutečně bez srdce nebo téměř bez srdce. Ale tvrdit, že takoví jsou dnes všichni nebo téměř všichni Rwandané, a přistupovat k nim jako k lidem bez srdce, by bylo velkým omylem.

Takového omylu se může snadno dopustit pozorovatel, který hledí na Rwandany zběžně a povrchně. Musíme přiznat, že před náhodným a nepozorným pozorovatelem Rwandán pečlivě a hluboce skrývá své srdce. Největší a nejcennější hodnota se přece nevystavuje veřejnému pohledu. Proto povrchní pozorovatel si může odnést dojem, že Rwandané jsou lidmi bezcitnými, schopnými snášet bez pohnutí, s nehybnou tváří, různá neštěstí, neúspěchy i pohrdání, výsměch či pokoření. Jak snadné je odnést si dojem, že jsou lidmi neschopnými projevit radost, vděčnost, milosrdenství, soucit, že jsou jednoduše lidmi bez srdce.

Komu však bylo dopřáno proniknout hlouběji do každodenního života dnešních Rwandánů, ten může potvrdit, že velmi silně a hluboce prociťují a prožívají všechna neštěstí podobně jako radosti. Kdo blíže poznal obyvatele Rwandy, může potvrdit, jak hlubokou ránu způsobuje jejich srdci všeliké pokoření, pohrdání, výsměch, ponižení. Je pravdou, že to, co se tehdy děje v jejich srdci, neukáží ani lehkým záchvěvem tváře, ale stává se, že zraněné srdce krvácí ještě po mnoha letech. A naopak, každá známka přátelství, všechna potěcha a porozumění zůstávají hluboce zapsaná v srdci. Sám jsem viděl, že Rwandané po mnoha letech vítali s hlubokým vzrušením, ba se slzami v očích, člověka, který kdysi projevil soucit...

Vím, občas je možné slyšet: “Možná je to pravda, že prostí lidé dokáží náležitě ocenit a srdcem přijmout i takřka neznatelné projevy lásky, ale většina Rwandánů nedokáže projevít vděčnost ani za velká díla. Vybudovali jsme jim školy, nemocnice, cesty, kostely, a jaká je za to všechno vděčnost?”.

Kdosi pravil, že také tento nedostatek srdečně projevované vděčnosti můžeme interpretovat jako znamení, že Rwandané si cení především srdce, že v mezilidských vztazích má pro ně nesmírnou cenu to, co vychází ze srdce. Všechny ostatní činy a díla, byť velká a užitečná, jestliže nevycházejí z oddaného, jemného, citlivého srdce, nebudou považována za díla hodná srdečné vděčnosti.

Rwandán i dnes všechno posuzuje srdcem, nejenom chladným a vypočítavým rozumem. Ovšemže dokáže uznat, že díla a služby nějakého člověka jsou užitečná, a bude se k němu chovat ohleduplně, navenek ho bude ctít, bude ho obdivovat nebo jen snášet po dobu trvání jeho užitečné služby. Neprojeví mu však opravdovou vděčnost a oddanost, jestliže vycítí, že to všechno dělá bez srdce, z pozice moci, z pocitu nadřazenosti a sebejistoty. Tím spíš neprojeví svou vděčnost, jestliže vycítí, že tuto službu i díla doprovází jistá tvrdost srdce, bezohlednost, pýcha nebo zřetelnost. To všechno Rwandán snadno vycítí svým citlivým srdcem. Tehdy, i když je obdarován, se může cítit nejen pokořený, ale i bolestně zraněný, zvláště když se jednoho dne odhalí, že není doopravdy milován.

Není pro Rwandána bolestnější rány, není nesnesitelnějšího utrpení nad odhalení, že není milovaný. Mnoho hořkosti, a nejednou přímo nenávisti, se vysvětluje tím, že někdo neočekávaně odhalil, že někdo, koho považoval za svého přítele, jím pohrdá nebo je mu lhostejný.

Naopak, žádná radost není větší než ta, která se zmocní srdce, když někdo objeví, že ho

druhý člověk “nosí v srdci”. Takové odhalení a jistota lásky jsou ve Rwandě opláceny přímo udivujícími gesty vděčnosti a vzájemnosti.

Tato poslední slova mě nutí, abych zde vzpomenuł zdvořilost či vlídnost, kterou kdosi nazval “privilegovanou jemností srdce”.

Už vidím pokrčení ramen a slyším volání: “Copak je možné mluvit o zdvořilosti u těchto neotesaných lidí? Vždyť nemají ani za groš vlídnosti a jemnosti”.

Znovu je třeba říci, že takový dojem si může odnést povrchní pozorovatel života a chování Rwandánů, nebo někdo, kdo ve Rwandě potkal lidi opravdu sprosté a hrubé. Kdepak je nepotkáme? “Nemají ani za groš vlídnosti a jemnosti!” Tak může soudit ten, kdo by u Rwandánů chtěl nutně uvidět své vlastní, evropské formy zdvořilosti, zatímco oni mají svá vlastní gesta zdvořilosti, jimiž se štědrě obdarovávají v každodenním životě, zvláště když jsou sami. Vůči cizím, vůči Evropanům se cítí trochu nesmělí a ostýchaví. Setkali se totiž nejednou s neporozuměním, s údivem a dokonce s výsměchem, a to právě tehdy, kdy se snažili ukázat jemnost srdce.

Kdo však vešel hlouběji do života Rwandánů, zvláště když do něj vstoupil na zásadách přátelství, může pocítit údiv a okouzlení. Patře např. na gesta přivítání, plná úcty a jemnosti, je možno snadno vycítit, že to nejsou gesta laciná, nijaká, nemastná neslaná. Je třeba přiznat, že zde člověk opravdu vítá člověka.

Když hledíme na přímo vybraný způsob přijímání hostů, a to nejen těch svátečních, ale i všedních, můžeme snadno vypožorovat, že zde, i ve velmi primitivních podmínkách, člověk opravdu přijímá člověka. Projevuje se to také v přijímání a vyprovázení každého návštěvníka až za hranici usedlosti.

Udivovat může způsob vzájemného obdarovávání, plný jemnosti, i způsob přijímání i zdánlivě nic neznamenajících darů. “Zdánlivě”, ve skutečnosti totiž znamenají dobrotu srdce.

Kdo měl možnost zblízka pozorovat obřady spojené s uzavíráním manželství, s narozením dítěte a s dalšími okolnostmi života, plné drobných detailů a ceremonií, a zvláště způsoby projevování soucitu ve smutku nebo jiných neštěstích, ten nikdy neřekne, že Rwandané nemají žádné vychování, žádné společenské formy, žádnou zdvořilost. Právě naopak, s hrdotí potvrdí: kolik vybrané zdvořilosti a vlídnosti si prokazují prostí Rwandané každý den, a takto projevují opravdovou jemnost srdce.

Jsou-li dnes Rwandané více vzdělaní a materiálně více obohaceni a angažováni v politice a ztrácejí-li stále častěji dávnou bohatou kulturu srdce, můžeme si položit otázku: neděje se tak právě proto, že se blíže setkali s cizími kulturami, s kulturami, které málo dbají o bohatství srdce, a dokonce přímo berou srdce na lehkou váhu?

Téma “UMUTIMA - srdce” nelze vyčerpat. Na závěr těchto volných úvah se osměluji dodat, že ke Rwandánům, tak silně citlivým na lásku a tak silně si cenících srdce, by misionář měl vždycky přistupovat se srdcem. Jenom tak bude moci opravdu přetvářet jejich srdce, nejednou ubohé a ztracené, podle vzoru Ježíšova Srdce, které je a mělo by být jediným vzorem všech lidských srdcí.

P. Teofil Stanislav Kapusta OCD

*Převzato z bulletinu polských misionářů ve Rwandě “Ze země tisíců pahorků”,
číslo 10, prosinec 1991
Přeložil Josef Kuchyňa*